

"EDINOST"

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrtnih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— . . . 9.— za ves leto . . . 12.— . . . 18.—

Naročnino je plačevati naprej za narobe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacija in oglase sprejema *upravnništvo* ulica Molino picolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprto reklama cije se proste poštnino.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinosti je moč“.

Častitim gg. naročnikom!

Svoje častite naročnike prosimo uljudno, da nam pošljejo naročnino za drugo četrtletje kakor hitro mogoče, ker se ima naročnina plačevati naprej. One častite naročnike pa, ki so na dolgu z naročnino za prvo četrtletje ali še več, opozarjamo, da jim ustavimo list, ako ne poravnajo zaostanka do 30. t. m.

Naročnina pošlje se najlaglje na priloženi poštni nakaznici, na katero se lahko prilepi tiskani naslov.

Upravnništvo „EDINOSTI“.

Slovensko rodoljubje in avstrijski patrijotizem.

Glasoviti ruski učenjak in profesor na vseučilišču petrograjskem, Vladimir Ivanovič Lamanski, napisal je v ruskem časopisu „Živaja starina“ važen članek, v kojem odločno zagovarja pravo manjih narodov do pouka v materinem jeziku v ljudskih šolah.

Omenjeni učenjak piše: „Ako menimo, da je velike važnosti svoboda ljudskega duha, moramo tudi pripoznati, da tu treba resno poštovati razliko v kulturi in omiki. Vsaki jezik se razširuje na svoj način. Jezik, ki ima bogato književnost in kulturo, uči se radi potrebe. V nižih ljudskih šolah pa mora vladati samo narodni jezik. Kdor v takih šolah uči tuji jezik, ta uliva vodo skozi sito. Otroci se ne nauče tega jezika, a kar se nauče, pozabijo doma. Prazna je zahteva, da vsakdo mora znati državni jezik. Komur treba istega, ta se ga že nauči.“

V svojem lastnem jeziku se človek pred nauči ljubiti in spoštovati svojo domovino. In naj je materini jezik priprost in siromašen, vendar je mil starišem in deci; radi šole z materinim jezikom ljubili bodo še bolj Rusijo in njenega carja. Ni smeti pozabiti, da je človek, prezirajoči

svojo narodnost, najzopernejši pojav, in da je vsaki priprosti seljak, ki ne umeje ruski, stokrat koristnejši za Rusijo, nego vsaki renegat, čeprav dobro govori ruski. Ne spoštovati koje narodnosti, to je nekrščansko, velika nesreča. . . . Priznati treba, da različnost popolnjuje in oploduje jedinstvo. Vsaki predpostavljeni, ki ne umeje narodnega jezika, je gola ničevost.“

Te krasne besede učenjaka Lamanskega, naslovljene so sicer na rusko vladu, a so prikrojene kakor navlaš tudi za naše avstrijske razmere. Treba le nadomestiti Rusijo in ruski jezik z Avstrijo in jeziki nje raznih plemen, in pred seboj imamo upravljalno pravilo, kako bi morale biti urejene naše javno šolstvo, in kako bi morale avstrijske vlade gojiti avstrijski duh. V krasnih besedah Lamanskega obsežena je svetopisemska resnica: Beseda je mrtva, duh je, ki oživilja! Avstriji ne bode ni malo pomagano z nemški govorečimi renegati, nepotruljiva zaslomba pa jej bodo vsikdar slovanski govoreči in čuteči — avstrijski patrijotje. Šola ne bodi vzgojevaljica nemški govorečih in na vse strani pripogibajočih se marionet, ampak vzgojevaljica bodi celih mož in kremen-značajev! Kajti čutu domovinstva je jedino pravo mesto — v srcih! Domovina, država, treba — značajev! A, na koga se more bolj zanašati država: ali na onega, ki je brezvestno izdal rodno si krv in svoj rod, ali pa na onega, ki si si je utrdil značaj v nepremični zvestobi do vsega, kar mu mora biti sveto in drago že po naravi in po volji božji?! Ali na onega, ki je prelomil najsvetejšo prisego vseh priseg, ki je kruto nogo pogazil sveti čut domovinske ljubavi in ki ima tako rekoč na čelu znak izdajstva na človeški naravi, ali pa na onega, ki je ob vseh viharjih ostal stalen v prepričanju in v zvestobi svoji?! Na kateri strani, vprašamo, nam je iskati pravih, zavednih, za vsako žrtev pripravljenih in ne — komandovanih patrijotov! Učenjak Lamanski nam je dal točen odgovor na to vprašanje: Za Rusijo je koristnejši najpriprostejši seljak druge

narodnosti, nego pa renegat, ako tudi še tako dobro govori ruski! Mi pa si dovoljujemo tu malo varijacijo besed Lamanskega: Za Avstrijo je koristnejši sleherni zavedni Slovan, nego pa ponemčeni, moralno pokvarjeni slovanski renegat. V stalnosti in zvestobi kremené značaj. Kdor ni zvest v malem, ta ni zvest tudi v velikem; kdor se je lahkim srcem izneveril ožji domovini, od tega ni pričakovati več stalnosti do širše domovine.

Duh je, ki oživlja; v srcih je mesto patrijotizma. V Avstriji more le duh zadovoljnosti oživljati patrijotizem; srečne bodočnosti Avstrija ne sme iskati v jednolični, bodisi tudi polnemški govoreči masi, brez lastne volje, brez duha in brez zavednosti svojega lastnega narodnega dostojanstva, ampak v veliki zvezi zadovoljnih src. Avstriji treba podanikov, ki bodo govorili po svoje in čutili poleg tega avstrijski, a ne kamenenih src, ki ne občutijo — ničesar! Avstriji treba duha zadovoljnosti. Ta duh pa bode vladal še le tedaj, ko bode sleherni državljani nosil seboj zavest, da sme v tej državi živeti po svoje, govoriti po svoje in čutiti po svoje; Avstrija bode srečna še le tedaj, ko se bode splošno državna zvestoba očitno opirala na domovinsko ljubav in rodoljubje posamičnih plemen, ko bode odkrito in slovesno pripoznana resnica, da sta rodoljubje in avstrijski patrijotizem v popolnem soglasju, da se popolnujeta, ter da je prvi čut neizogibni pogoj poslednjemu.

V zlatih besedah učenjaka Lamanskega je torej obsežena neizprosna obsodba ponemčevanja in poitalijančevanja slovanskih plemen.

Posebno poitalijančevanja. Lamanski pravi, da je prazna že ta zahteva, da bi moral vsakdo poznati državni jezik. V Avstriji sicer sploh ne poznamo državnega jezika in je zahtevanje, da bi katerikoli si bodi jezik pripoznali državnim jezikom, golo zanikanje avstrijske ustave, vendar pa priznavamo Slovani, če tudi ne črno na belem, pač pa de facto nemški jezik kakor občevalni jezik za

PODLISTEK.

19

Slučaj.

Novela; hrvatski spisal Jenjo Sisolski.

Prevel M. C—š.
(Dalje).

Naslednjega dne za rano odpotoval sem iz Trsta. Medpotoma sem se silil, da bi razpršil črne oblake in temne slutnje, ki so mi vznemirjale dušo, toda postajal sem vedno žalostnejši. Zastonj sem mislil na črno Marijino oko, na premilo njeno lice, na čarobni nje nasmeh in na sladke nje poljube! Slutil sem nekaj nenavadnega, nekaj usodnega. Bilo mi je grozno zoperno v vagonu, no, slednjič sem dospel na železniško postajo, kjer me je čakala kočija. Oddahnil sem se ter čutili srečnejega v svobodni naravi. Kočija je bila odprta. Vozé se, sem motril milo domovino svojo. Dozdevalo se mi je kakor da prihajam iz oddaljenega sveta in po mnogih letih. Ko sem se napolil v Dalmacijo, narava se še ni bila probudila iz zimskega spanja, in čutil sem se veliki premeni. Vsa narava se je gizdala v pisanem krilu; vse drevje bilo je že pokrito listjem. Bil je krasen in veder dan v junju. Občudnjé dražestno okolico, zelene holme in nepregledne njive, mislil sem na hrvatsko

zemljo, na drago mi mater, na Marijo, na morje, na skale, na strma obrežja, na srebrne reke in na nesrečni in tužni narod. S prvega me je obvezelo bolešno ganjenje, a zatem mi je zatemnelo pred očmi. Skozi soize pogledoval sem takrat v zelenilo visoke planine in — preziral sem samega sebe. . . . Solze? . . . Nesrečni narod! . . .

V ljubkem mraku dospel sem na svoj rojstni kraj. Stari in zgrbljeni sluga stisnil mi je roko in si otiral male rudeče oči.

— Mati vam je v postelji, zmajal je stavec in vzdahnil.

V trenutku sem pohitel v prvo nadstropje, zaletel se v sobo materino, objel jo in spustil se v jok.

— Oprosti, mati, izustil sem, oprosti, da sem toli dolgo ostal v Spljetu! Vse, vse ti povem.

— Ne žalosti se, dragi sinko, nikar ne plakaj. . . .

— Mati, nisem vedel, da si v postelji, da si tako bolna. Oprosti, da sem vedel. . . .

— Umiri se, milo dete!

— Da sem vedel, poprej bi bil prihitel k tvoji postelji.

— Da, da, meni ni dobro. Misliha sem vedno na tvojo vrnitev, buječa se, da te ne bolem videla več. . . .

— Mati! . . .

— Sedaj se mi je umirilo srce; laglje bodem zapuščala ta svet. Dragimire, ti veš, kako te ljubim. . . .

— Oh, dobra mati! zaječal sem v solzah.

Mati me je potolažila, in potem me je jela izpraševati o mojem potovanju. Povedal sem jej vse; opisal sem jej ves pot in vso neizmerno ljubez, ki sem jo občutil do Marije. Ko sem zvršil, rekla je mati tolažljivo:

— Sinko, tako je hotel Bog! Srce ti je našlo milo tovarišico. Ljubi jo vedno do groba, kakor jo ljubiš danes. Da sinko, jaz te poznam, zato se nadejam, da bodeš srečen. Bódi jej zvest in zaupaj v bodočnost, koja ni v naših rokah! vzdahnila je, pogladila mi glavo se svojo belo in suho roko, ter nadaljevala: — Vidiš, mili sinko, jaz že tako slutim, da se bližam grobu, čutim, da me Bog skoro pokliče k sebi! Dragimire, ti ne ostaneš osamljen na tem tužnem svetu, zato te ne obžalujem več, kajti imel bodeš poleg sebe ljubljeno ženo in blažen bodeš in zadovoljen.

— Ne ne, mila majka, ne ne, jaz te nočem še izgubiti!

— Dete, ne joči. . . Tako bode, kakor bode Bog hotel! Ako te skoro zapustim, ako ne bodem

nekoja centralna mesta. Ali kaj naj rečemo o italijanskem jeziku, kojega govori le malenkosten del prebivalstva ob periferiji, ob meji kraljestva, sokravnega temu delu avstrijskega prebivalstva? Kake koristi je pričakovati Avstriji od poitalijančevanja nje podanikov? Ali ni to herostratsko početje, ako potom nezmyselnega raznarodovanja ne le širomo čut nezadovoljnosti med prebivalstvom, v kojem so dani vsi predpogoji za negovanje pravega patrijotizma, ampak odpiramo vrata onemu centrifugalnemu gibanju — mi nočemo sumničiti nikogar, ali dejstva so dejstva — med jednim delom istega italijanskega prebivalstva, ki pluska in širi svoje valove, ne proti notranjosti, proti središču države, ampak tjakaj čez mejo?! Nikar se ne varajte, gospoda na Dunaju! Nas uče skušnje, da raznarodení Slovan ni obrnil hrbta le svoji narodnosti, ampak se je kmalu navzel onega nevarnega čutstvosovanja, ki silí v teobmejne pokrajine od onkraj meje; skušnje nas uče, da ravno slovanski renegatje stoje načelu označenega in protiaustrijskega gibanja!! Ako se torej že ponemčevanje ne da opravičiti na nobeno stran — ko ima vendar nemški jezik vse drugače zgodovinsko stališče v naši državi —, je pa poitalijančevanje primorskih Slovanov naravnost pogubno za državo. Iz poitalijančevanja vzrasejo nam v najboljem slučaju za državo indiferentni ljudje, v večini slučajev pa aktivno nastopajoči agitatorji. Teško bodo torej odgovarjali pred sodnim stolom avstrijske zgodovine oni, ki radi predsodkov ali hipnih ozirov zagovarjajo politiko poitalijančevanja.

Naše prepričanje je torej tako-le: dajte, oziroma pustite Italijanom, kar jim gre po zakonu in kar že imajo v šoli, v uradu in v javnem življenju; ali privoščite tudi primorskim Slovanom, kar jim gre po istem zakonu. Naglasili smo tudi „v javnem življenju“. To smo storili dobro premišljeno. Kajti Slovani zaslužijo nekoliko več dobrohotnosti nego bi bila ona, ki bi sezala samo tako daleč, da bi se naši otroci smeli učiti abc v slovenskem jeziku. Mi smemo zahtevati namreč — v zmyslu zlatih besed učenjaka Lamanskega —, da vlada ne spremelja nezaupnim ali morda celo zavistnim očesom naše javno gibanje za utrjenje narodne zavesti med slovanskim prebivalstvom, ampak da smatra naše šole, naše zavode, naša podjetja: šolami zvestobe, stalnosti, moštva in značajnosti. Kajti le od značajev, od mož, utrjenih v borbi, more pričakovati dobička avstrijski patrijotizem; le iz zavesti, da sem svobodni državljani, more vzcveteti ljubezen do one države, ki mi materinsko ljubeznijo in zaupljivo privošča tako svobodo! Nikar se ne plašite svobodnih in zadovoljnih državljanov! Nikar ne pretirujte in ne slikajte v najčrniših barvah tistega namišljenega „kaosa“, ki bi baje navstal, ako bi bilo vsakomur, kar mu gre! Ako bode užival vsakdo svoje pravo, zadovoljni bodo vsi, a iz zadovoljnosti še ni bilo nikdar slabega sadu. Avstrija je res mnogojezična

mogla več objeti tvoje Marije, reci jej, da me je srce bolelo radi tega in spremi jo do mojega groba. Tam, na drugem švetu, molila bodem k Bogu za vajino srečo, za vajin mir. Sinko, spomnjajta se tudi vidva moje duše. . .

— Mati, ne trži mi srca!

— Rojeni smo, da umremo; nikar ne toči solz. . . Vsem, vsem je usojeno tako. . . Dragimir, ti si mlad in plemenitega srca, živi in stori dobro nesrečnikom, bodi pošten do smrti, ljubi svojo ženo, a Višji bode blagoslovljal tvoje delo in tvoj trud. Da, da, plemenit si ti, bódi zaščitnik svoji Mariji in ljubi jo.

— Hočem, hočem, sladka mati! Ljubiti jo hočem, kakor ljubim tudi tebe. A mati, ti ne veš, kako nedolžna in lepa je ona!

— Dragimir, lepota malo velja, ker hitro preide. Sreča, zasnovana na lepoti, izgine kmalo. Krepostno srce, srce se ne menja od danes do jutri.

— Da, mati, ona je lepa, mila in dobra.

— Sinko, lepota je dar božji, a vse, kar je od Boga, mora biti nam drago. Da, da, ljubček moj, srce mi drhti radosti, ker vem, da te zapustim srečnega. . . Sinko, kasno je že, idi iskat si počitka. Idi, idi, milo dete, poljubi me, idi.

(Dalje prihodnjič.)

in mnogolična, ali Lamanski pravi, da raznolikost popolnjuje in oploduje — ukupnost! —

Glasovitega učenjaka ruskega smemo torej navajati kakor klasično pričó, da slovensko rodoljubje ni na potu avstrijskemu patrijotizmu, ampak je prvo podlaga poslednjemu.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 18. aprila 1896.

Državni zbor. Poslanska zbornica je včeraj vsprejela ves zakon o mirovinah uradnikov. Stvar pa ni šla tako gladko, kakor je želela vlada. Zbornica je namreč zavrgla določbe v §. 5. vladne predloge o pokojninah udovam uradnikov, ki so bili v I. II. in III. razredu, ker so jej bile določene pokojnine previsoke. Vsprejete pa je predlog posl. Mengerja, ki določa takim udovam pokojnine 3000, oziroma 2600 in 2200 gld. S tem je prihranjeno 50.000 gld. na leto. Zbornica je vsprejela tudi predlog posl. Koppa glede pravice do pokojnine udov v slučajih samomora. Ko je bila vsprejeta predloga, izjavil je finančni minister, da vlada bode premišljala o tem, dali je vsprejeto predlogo predložiti v cesarsko potrjenje, ker spremenjenemu §. 5. da vlada ne more pritrčiti.

O enakopravnosti na Primorskem. G. minister grof Gleispach je precej lepo odgovoril poslancu dru. Laginji na pritožbe poslednjega radi sodnih odnosajev v Istri, zlasti v jezikovnem pogledu. Gospod minister je priznal, da uradniško osebje ni zmožno v potrebni meri jezika prebivalstva; a obljubil je tudi, da odpomore čim preje in po možnosti. Ako ga je res dobra volja v to, obrne naj svojo pozornost kričečim razmeram v Pulju, dasi je okolica puljska malone popolnoma hrvatska. Ljudje dobivajo le italijanske pozivnice; odloki se izdajajo le italijanski; razne razprave se vrše le v italijanskem jeziku; v zemljiški knjigi ne najdeš niti jednega hrvatskega spisa; zapisniki se sestavljajo le italijanski; kazenske stvari se razpravljajo le italijanski in še nikdar je ni bilo hrvatske razsodbe, četudi je stranka izrecno zahtevala tako; od petih sodnikov zna le jeden govoriti in pisati hrvatski, od štirih kancelistov niti je eden, od sedmih pisarjev samo — jeden! Prav tako kakor da smo v Kalabriji! In to vzlic vsem pravoljubnim ministrom.

Zadnja „Naša Sloga“ opaža o teh odnosajih: „Toda, nikar naj se ne plažijo Hrvatje in Slovenci v Istri: pride dan obračunjenja tudi z neprijatelji in odpadniki, samo treba postopati moško, ter povsodi, ob vsaki priliki in pred vsako oblastjo rabiti samo svoj mili jezik hrvatski, pa se enkrat že pretržejo te teške verige“.

O vojnem ministru baronu Krieghammerju raznesla se je te dni vest, da nameruje odstopiti. Tej vesti pa „Budapester Corresp.“ oporeka najodločniše, češ, da se je ista raznesla vsled tega, ker vojni minister v kratkem odpotuje iz zdravstvenih ozirov na jug. O odstopu pa da nikdar ni bilo govora.

O volilni preosnovi. Vsi oni, kojim je res do tega, da bi volitve dosežale svoj pravi namen, da bi se namreč v vspehu volitve zrealilo menenje večine v dotičnem volilnem okraju, soglašajo v menjenju, da so indirektna volitve, ali volitve poslancev potom volilnih mož, velika krivica. Vsi prijatelji razširjenja volilnega prava grajajo na vladni predlogi za volilno preosnovo, da ista ni načelno odpravila indirektnih volitev, ampak prepušča deželni zborom, dali je uvesti direktne volitve v dotični pokrajini. Hvalevredno je torej, da se je deželni odbor dežele češke že obrnil do vseh okrajnih zastopov, naj mu sporoče, ali so ali ne za uvedenje direktnih volitev v kmečkih občinah. Tej okrožnici je namen ta, da bode deželni odbor — za slučaj, da bode vsprejeta volilna preosnova — mogel takoj stopiti pred deželni zbor s predlogi za uvedenje direktnih volitev. Tako bi se morali pripraviti vsi deželni zbori za takojšnjo odpravo krivice indirektnih volitev.

Italija v Afriki. Praška „Politika“ je objavila jako zanimiv članek o operacijah Angležev v Sudanu ter vojevanju Italijanov v Eritreji. Članek meni, da se bode moral udati Adigrad, na isti način, kakor se je bila udala utrdba Makalé. Italija bode morala plačati, da reši svojo vojsko

iz močvirja blamaže. Deževno vreme je že pričelo in s tem bi bila zaključena prva vojna proti Menelik, ki je donesla evropski „velesil“ le sramoto in zasmeh, kojega ne morejo oprati vsa v Rimu skovana poročila italijanske vlade o „junaškem, upravo romanskem vedenju“ italijanskih vojakov. Organizacija ekspedicije je bila slaba, vedenje evropskih Italijanov prav žalostno in vedenje vlade in ljudstva, toliko nasproti vrhovnemu poveljniku Baratieriju, kolikor nasproti neutajljivo velikodušnemu kralju Meneliku, naravnost sramotno, impertinentno. Samo bataljoni, sestavljeni iz Askarjev (domačinov), bili so častna izjema. Le-ti so dokazali v bitki pri Aba Garimi, da bi bil Baratieri lahko zmagal, ako bi bili italijanski vojaki tako hrabri, kakor so bili domačini. Lahko bi bili rešili vsaj čast italijanskega orožja. Tako pa ital. vojaki niso bili za nič na maršu, v bitki pa so izgubili glavo že pri prvem naskoku Šoancev. Ni je sramotnejše stvari za vojsko, nego je to, ako zgubi svoje topništvo — Italijani pa so zgubili vso svojo artilerijo!

Na sudanskem bojišču, v Kasali, tudi ne stoje stvari boljše za Italijane. Kasala je obkoljena. Nedavno je hotel polkovnik Stevani rešiti posadko, a ta nakana se je izjalovila popolnoma. Stvari stoje torej tudi v Kasali jako slabo za Italijane, kajti ne morejo niti rešiti posadke niti jo preskrbeti z živežem.

Tako dopisnik „Politike“, ki dostavlja še, da poročila iz Rima ne zaslužijo nikake vere, ker nosijo na čelu znak — fabrikacije.

Iz Rima je došlo sinoči to-le službeno poročilo iz Masave, z dné 16. t. m.: Položaj v Adigratu ne daje povoda vznemirjanju. Spravili smo v utrdbo zdravil za bolnike in ranjene. Vsi trije ras, namreč Mangašá, Alula in Sebat zložili so se, da hočejo skupno postopati proti Italijanom ter so združili svoje sile. (In vendar poroča Baldissera, da nima vzroka „vznemirjati se“?) Naše vojaško stališče je povoljno, toda od dne do dne naraščajo težave gledé preskrbljenja vojske z živežem iz Masave. (Tudi radi tega ni treba vznemirjati se?) Razven tega je zelo občutno primanjko vanje vode, (Nič vznemirjujočega?) in radi vsega tega moramo postopati zelo počasno in previdno.

Kakor se vidi, so Italijani v Afriki zelo optimistiški, ker jih ne vznemirjajo preteče jim nevarnosti.

Menelik s svojo vojsko je dospel baje že do meje svojega kraljestva Šoa.

Različne vesti.

Odbor pol. društva „Edinost“ bode imel jutri ob 10. uri predpoludne svojo sejo v prostorih „Del. podp. društva“. Ker bode na dnevnem redu posvetovanje o predstoječih dopolnilnih volitvah v Istri in o deželnozbornih volitvah v Trstu, naprošeni so gg. odborniki in njih namestniki, da se polnoštevilno udeležijo te seje.

Romunska kraljevska dvojica v Trstu. Sinoči ob 7. uri in 15 min. dospela sta romunski Veličanstvi kraj Karol in kraljica Elizabeta s posebnim vlakom iz Pulja v Trst. Kolodvor pri sv. Andreju bil je ukusno odičen zelenjem in preprogami. Veličanstvoma poklonili so se na kolodvoru: ces. kr. namestnik vitez Rinaldini, župan dr. Pitteri, romunski generalni konzul v Trstu Di Demetrio s podkonzulom, policijski ravnatelj dvorni svetovalec Tschernko, viši nadzornik državnih železnic baron Borowiczka in več drugih odličnih oseb. Romunski generalni konzul je izročil kraljici krasen šopek cvetlic. Veličanstvi mudili sti se nekoliko minut v čakalnici I razreda s prisotnimi dostojanstveniki, potem sti se odpeljali s spremstvom (dva dvorna dostojanstvenika in dve dami) v odprtih vozeh ob obrežju v hétel „de la Ville“. Pred kolodvorom bila je velika množica ljudstva, ki je pozdravila Veličanstvi spoštljivo. — Danes sti si ogledali Veličanstvi znamenitosti mesta, grad Miramar, in kakor čujemo, tudi Devin. Najviša gospóda potuje, kakor smo omenili že zadnjíc, v najstrožem „inkognito“.

Skrb tržaških Lahov za istrske Romune. Minolo nedeljo vsprejela sta kralj in kraljica Romunska v Opatiji deputacijo istrskih Romunov, o katerih živi par stotin v Žejanah, občine Podgrajske. Po našem menjenju je popolnoma umestno, da se je poklonila romunskemu vladarju deputacija iz

istrske naselbine, koje čeni izvira iz naroda romunskoga. Temu dogodku tudi ne bi pripisovali nikakoršne važnosti, da se ni židovski „Il Piccolo“ o tej priliki postavil nepoklicanim, hinavskim zagovornikom istrskih Romunov ter da ni konečno (kljub vseh svoji prefrigani sofistik) priznal prav najtvo, da se poteguje za romunsko kolonijo v Istri le radi tega, ker goji tajno nado, da se ti Romuni poitalijančijo, ako se rešijo „slovanske poplave“! V svoji hinavski govoranciji pa je „Il Piccolo“ popolnoma pozabil, kolikokrat je že psoval in smesil one siromašne „Čiče“, one uboge ogjarje, ki privražajo v Trst svoj „kərbun“, kazaje s prstom nanje: Glejte, kakó surovi so istrski Slovani! Sedaj pa so se „Čiči“ kar h krati prelevili v pristne Romune. Kajti „Piccolo“ pravi, da je te ogjarje (Čiče) spoznati že po licu, po barvi las, po zivalnem pogledu, njih inteligenci, njih narečju (!), da so latinskega pokoljenja. (Ne smeajte se, kajti „Il Piccolo“ res trdi také in sicer povsem resnobno!). Zatem se isti „Piccolo“ poteguje za to, da naj bi se osnovala istrskim Romunom jedna šola, ali makar več šol, da se jim pošlje romunskih popov itd. ter da se na ta način izvrši sklep izza predzadnjega zasedanja deželne zboru istrskega Svojo govorancijo zaključuje „Il Piccolo“ doslovno: „Ni treba dokazavati, koliko sorodstva je med našim in med romunskim jezikom. Zakaj ne bi mogli oni, koje rešimo danes slovanske poplave, biti jutri Italijani!“

Vsa skrb teh Lahov za istrske Romune izvira torej jedino le iz nadeje, da se onih par stotin Romunov poitalijanči ter pomnoži število Lahov v podgrajski občini! In v dosego tega namena, naj bi dobili Romuni šole in kdo zna kaj še vse, samo zato, da bi smatrali Lahe svojimi dobrotniki. Mi seveda nimamo nič proti temu, ako se zasnujejo šole tudi za peščico Romunov v Istri, ali pribiti moramo tu nedoslednost Italijanov, ki kar silijo Romunom šole v isti sapi, ko jih odrekajo ogromni večini vsega prebivalstva pokrajine. Slovanom odrekajo šole, ker se nadejajo, da to večino poitalijančijo laglje, ako jo puščajo brez pouka. Proti Romunom bi hoteli torej izvajati taktiko poitalijančevanja s šolami, a proti Slovanom isto taktiko brez šol. Sredstvi sti torej različni, a cilj je isti!!

Nov odvetnik. Tržaška odvetniška zbornica vpisala je odvetnika dr. Ivana Franelliha (Franelič) med svoje člane. Novi odvetnik ima svoj sedež v Trstu.

O nemirih v Bujah poročajo „Naši Slogi“, da vlada že dlje časa velika napetost med meščani tega najradikalnejega mesteca v Istri. Tam so dve stranki: stranka obrtnikov in stranka poljedelcev. Minolih velikonočnih praznikov došlo je do resnih izgrediv med obema strankama, a na velikonočno nedeljo bi bila kmalo tekla kri v potokih. Le posredovanju župana, orožništva in redarjev se je bilo zahvaliti, da se nisti mesarili stranki na javnem trgu, kjer je bilo zbranih na stotine ljudi. Množica je tako besnela, da so oblasti morale izpuštili par oseb, koje so bile zapre. Vsled teh dogodkov došlo je do tiste naredbe politiške okrajne oblasti v Poreču, ki smo jo že priložili v našem listu.

Značilno pa je, da se sicer jako besedičavi poreški listič niti z jedno samo besedico ne spominja teh dogodkov. Molči kakor riba, da-si bi mu bila v prvi vrsti dolžnost govoriti do svojih radikalnih somišljenikov. Ali se morda sramuje svojih bujskih ljubimcev? Mi bi mu radi priskočili na pomoč z dobrim nasvetom. Reče naj n. pr., da so te nemire zasejali in izgrede izzvali — hrvatski ali slovenski agitatorji, pak mirna Bosna! Smejati pa smo se morali jaslarju, ki čuje na ime „Mattino“! Izrekal je namreč svoje iskreno sočutje čestitemu prebivalstvu bujskemu, da-si bi moral vedeti, da tam marajo toliko zanj, kakor — za lanjski sneg! Ne, mrze in prezirajo ga v najradikalnejem mestecu, nazvanem „spia d' Istria“. In vendar se sili — kar je vsakako značilno za sleherni dan opetovano samohvalo „Mattinovo“, da namreč italijansko ljudstvo kar trumoma drvi v njegov tabor.

Pevsko družbo „Adrija pri sv. Jarneju priredi jutri v nedeljo dne 19. t. m. ob 4. uri pop. v dvorani gostilne „Pri društvu“ svoj VIII. redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1.) Nago-

vor predsednika; 2.) poročilo tajnika in prečitanje kaz. razprave od 16. nov. 1895.; 3.) Poročilo blagajnika; 4.) Poročilo arhivarja; 5.) Volitev začasnega odbora za odkritje spomenika pok. Dragotina Martelanca; 6.) Posamezni predlogi in navseti; 7.) Volitev novega odbora.

Ker je ta občni zbor zelo važen, nadejamo se, da se ga polnoštevilno udeleže gg. člani. — Gostje dobro došli! ODBOR.

Zabavne vožnje po morju. Jutri (nedelja) bodo, če bo vreme lepo, te-le zabavne vožnje po morju: V Deviu prva letošnja vožnja. Parnik „Egle“. Odplovi od tu ob 3-15 pop., in iz Devina ob 7-45 pop. — V Izolu s parnikom „Istria“. Odplovi od tu ob 3-15 in iz Izole ob 7-30 pop. — V Miramar, kakor vsak dan, dve vožnji. Prva ob 10-15 predp., druga ob 3-15 pop.

Slavnostni občni zbor „Glasbene Matice“ se je vršil minole srede zvečer. Na dnevnem redu je bilo imenovanje častnih členov. Častnimi člani so bili imenovani: deželni predsednik Viktor baron Hein, dvorni svetnik Fran Šuklje in skladatelj dr. Anton Dvořak. Predsedniku „Glasbene Matice“, dež. sodišča svetniku Ivanu Vencajzu in koncertnemu vožji Mateju Hubadu pa je zbor izrekel javno zahvalo in priznanje na njihju zaslugah ter neumornem, vztrajnem in vspešnem delovanju.

Le par besed bi radi spregovorili o teh počestjenjih in se nadejamo, da s tem ne zaidemo v nevarnost, da bi morali čuti očitane nasprotovanja „Glasbeni Matice“, saj smo ravno mi pokrajinski Slovenci živimi simpatijami spremljali priprave za dunajska koncerta in smo se uprav navdušeno veselili slednjic priborjenega vspeha; saj nam je bilo, kakor da si je ves slovenski narod priboril sijajno zmago pred svetom, saj se nam je videlo, kakor da je posijal zlatosvitel žarek na naše tužne razmere.

Svojo sodbo na sploh o podeljevanju takih odlikovanj smo že izrekli — ne v prvi — v zjutranjem izdaniu od minolega četrtka, a o počestjenjih, podeljenih na slavnostnem zboru „Glasbene Matice“, usiljuje se nam menenje, da n. pr. odlikovanje, ki je dobil baron Hein, ni v pravem razmerju z odlikovanjem, naklonjenim dirigentu Hubadu. Prvi je dobil odločno preveč, drugi pa premalo v primeru z zaslugami in trudom in z ozirom na dejstvo, da je bila pri Hubadu gonilna moč le navdušenje za stvar, le ljubezen do naroda, dočim pri baronu Heinu poleg tega ni bil izključen morda še koji drugi razlog. To je naše menenje, pa prosimo brez zamere!

Tu bodi še omenjeno pohvalno, da so dolenski udeležniki koncerta minolega torka izročili dirigentu Hubadu zlat prstan z briljanti.

Volilni shod „Delalskega podp. društva“ se bode vršil jutri, dne 19. t. m. v društvenih prostorih ob 5. uri pop. Načelnik nadzornikov vabi vse člane, da se polnoštevilno udeležijo.

Iz Boršta nam pišejo: Vaš dopisnik „iz okraja koperskega“ je po dolgem trudu dospel tudi v Boršt, da ošteje naše srenjske predstojnike kakor slepe sluge italijanstva. Posebno pa se je zaletel v Janez Zabrežca, češ, da bi županstvo dolinsko moralo uredovati le italijanski, ako bi šlo po volji tega moža. Gospod urednik! Kaki sluge italijanstva smo mi, pokazali smo vsikdar ob volitvah v deželni in državni zbor. Vsikdar smo storili svojo narodno dolžnost in se nismo plašili koperskega nasilstva. Če je pri nas par laških, oziroma nemških napisov, kriva je le državna železnica in pa nekateri tu naseljeni tujci. Kako pa je v Dolini, ko pride tja beležnik, ki ne zna niti besedice slovenske, a tolmač mu ne zna dobro ni slovenski ni italijanski, in vendar letijo klobuki z glav pred njim! Drugo pot oglejte si bolje stvari v okraju koperskem!

Iz Tomaja nam pišejo: Te dni sem bil pri sv. maši, ki jo je daroval umirovljeni kanonik, veleč. g. dekan Golmajer. Prav neprijetno me je pa dirnolo, ko sem se averil med propovedjo, da ta gospod nikakor ne more drugače, nego da upleta v svoje propovedi tudi slovensko časopisje, vsled česar vzbuja le nevoljo v jednom delu ljudstva. Ta glas je bilo čuti takoj po sv. maši in ljudstvo je naglašalo zadovoljno, da sedanji veleč. g. dekan Sila — ne dela tako! Le vsako stvar na svojem mestu, potem bode veliko manj prepira in ogorčenja med nami! Tomajc.

Iz Senožeč nam pišejo: Jako potrebno in pametno je bilo, da se je ustanovilo pri nas „prostovoljno gasilno društvo“. Hvala bodi vsem, ki so kaj pripomogli k temu. Vendar moramo tudi grajati. Gasilna društva res niso politična društva, vendar pa se v svojem kozmopolitizmu ne smejo spozabljati tako daleč, da bi dopuščala stvari, ki niso na čast našem narodnemu ugledu. Za božjo voljo, kako hočemo, da nas bodo spoštovali tujci, ako se ne spostujemo sami. Mi ne sovražimo nikogar, ali tega vendar ne bi smelo biti, da prepuščamo tujcem prva mesta med nami. Sleherni rodoljub mora le obžalovati, da je našem društvu načelnik — Žid, njega namestnik pa — Nемец! Taka popustljivost sega pa vendar predaleč. V Senožečah, na trdoslovenskih tleh, bi vendar moralo imeti društvo predsednika, ki bi umel veleovati v našem materinem jeziku! Ne pa, da nam komanduje nemški, kakor da smo kje blizu Berolina! Gori omenjeni načelnika namestnik e že dolgo med nami in je imel prilike dovolj, pričuti se našem jeziku. A ker si ga vendar ni pričel, je to znamenje, da mu ne ugaja in da nas ne ceni. Menimo po takem, da tudi on ne zasluži, da bi ga mi obsipali s častmi. Dolžnost je torej vsem gasilcem, da zahtevajo slovenskega povelja, kakor zahteva čast in ugled slovenske občine senožeške! Nekdo.

Policijski svetovalec v zaporu. Te dni smo sporočili, da je pričela v Budimpešti preiskava proti tamošnjemu policijskemu svetovalcu, Hugu Chludyju, ker so zasledili, da je poneverjal že več let uradni denar in jamčevine, katere so ulagali zasebniki na policiji. Državno pravdnštvo v Budimpešti dalo je na temelju nabranih dokazov predčerašnjem zapreti bivšega policijskega svetovalca Chludyja.

Najnovejše vesti.

Dunaj 18. Nadvojvoda Karol Ludovik s so-progo in 2 hčerama se je povrnil včeraj zvečer s potovanja na Vstok.

Dunaj 18. Danes se je vršila volitev župana. Navzočih je bilo 138 svetovalec in je bil dr. Lueger izvoljen županom dunajskim z 96 glasovi. Liberalci so glasovali za dra. Grübla. Po volitvi je izjavil vladni komisar, da predloži namestniku volitveni spis. Dr. Lueger je izjavil v svojem govoru, da vsprejme izvolitev, ker njegovi prijatelji niso dopustili, da bi se žrtvovala njegova oseba. Župansko vprašanje dunajsko je velike važnosti. Ogrri hočejo uplivati tudi na Avstrijo. Tu ne gre za dvoboj Lueger-Badeni, to bi bilo malenkostno, ampak tu gre za osvobojenje krščanskega ljudstva ter za nezavisnost in svobodo Avstrije. Množica pred mestno palačo je navdušeno pozdravljala dra. Luegerja ter ga je spremlila do voza.

Rim 17. „Agenzia Stefani“ javlja: Papež je pozval nuncija Agliardija v Rim, da mu poveri nalogo, da bode zastopal papeža na slavnostih kronanja ruskega carja. Potem se nuncij Agliardi povrne na Dunaj, da po bodočem konzistoriju, ki bode v juniju, vsprejme iz rok cesarjevih kardinalski baret

Trgovinske brojavke in vesti.

Budimpešta. Pšenica za jesen 6.93—6.95 Pšenica za spomlad 1896 6.70 — do 6.72. Oves za spomlad 6.33—6.34 Rž za spomlad 6.45—6.47 Koruza za juli-avgust 4.07—4.09 — maj-juni 1896 3.87—3.89

Pšenica nova od 70 kil. f. 6.90—7.05 od 79 kil. f. 7.—7.10 od 89 kil. f. 7.05—7.15 od 81 kil. f. 7.10—7.20 od 82 kil. for. — — — — — Jačmen 5.80 — — — — — prosa 5.30—5.60.

Pšenica: Ponudbe in povpraševanje bolje. Prodaja 35000 m. st. Vreme: dež.

Praga. Neravninasti sladkor for. 16.40, oktober-december 15.—, vedno dražje.

Praga. Centrifugal novi, postavljene v Trst s carino vred. odpadljatev precej f. 33.75—34.50 Concasse 35.50 — — Četvorni 37 — — — — — V glavni (sodbi) 38.75

Havre. Kava Santos good average za april 80.—, za avgust 79.—.

Hamburg. Santos good average za maj 66.50 za september 63.50 za december 59.50.

Trst. Kava. Na skladišču imamo 113800 mt. st., od teh je 83900 Santos in 6500 Rio. O položaju trga poročali smo v predčerašnjem listu.

Poper mlačen. Imamo tu 15000 m. st. Singapore po f. 29—29.50, 700 m. st. Batavia po f. 24—25; 2800 m. st. Penang po f. 23—24, 150 m. st. belega.

Piment zanemarjen; imamo zalogo od 2000 m. st. po f. 30—31.

Nage lječki dišeči brez prometa, imamo tu 1300 m. st. po 25—26.

Cimet malo mirneje cena f. 41—42; zaloga 5350 zabojev.

Sladkor. O položaju poročali smo včeraj. Robe za notranji konsum imamo tu samo 9000 m. st.; za izvoz pa 295,200 m. st.; od zadnjega g. ni še nikoli toliko bilo. Danes se je prodalo 500 vreč Concasse ZKZ po for. 35.75—36 — 900 vreč Centrifugal SZP po f. 34.

Smokve neodločen položaj, imamo tu samo 8300 m. st. raznih vrst.

Sultanine so se tudi tukaj podražile za 4—5 f. danes velja Lassima po f. 23, extra po f. 28. — Zaloga 1100 m. st.

